

Доценко Інна

канд. екон. наук, доцент

Хмельницький національний університет

Хмельницький, Україна

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ

Відзначимо, що в науковій літературі понятійний апарат фінансово-економічної безпеки стосується в основному держави або суб'єктів господарювання. Проте, єдиного наукового підходу не сформовано. При розгляді поняття «фінансово-економічна безпека підприємства» спостерігаємо зрівнювання усіх суб'єктів господарювання незалежно від масштабів їх діяльності, форми власності або організаційно-правової форми господарювання. Однак, фінансово-економічна безпека різних за такими ознаками суб'єктів господарювання, може досягатися за різних умов. Відмінності у способах формування статутного капіталу, методів його збільшення та зменшення, можливостях його залучення з альтернативних джерел, особливості санації тощо для різних господарських товариств зумовлюють необхідність виокремлення специфічного понятійного апарату.

Отже, спираючись на розглянуті позиції науковців щодо елементів понятійного апарату фінансово-економічної безпеки, вважаємо, що у складі фінансово-економічної безпеки підприємства доцільно виокремити такий базовий елемент, як загрози фінансово-економічній безпеці підприємства.

Формування переліку заходів щодо досягнення підприємством фінансово-економічної безпеки повинні ґрунтуватися на певній деталізації загроз безпеці. Загрози фінансово-економічній безпеці підприємства – це комплекс релевантних факторів, що можуть спричинити небезпеку їх фінансово-економічним інтересам. Для формування дієвої системи досягнення фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно розробити механізм ідентифікації загроз фінансово-економічним інтересам, що можуть спричинити небезпеку фінансово-економічній системі та порушити процес розширеного відтворення. Безперервний моніторинг загроз фінансово-економічній безпеці підприємства допомагає підтримати її на необхідному рівні та дозволить вжити своєчасних і адекватних заходів мінімізації негативного їх впливу. Однак сформувати постійний та вичерпний перелік таких загроз через окремі об'єктивні фактори функціонування підприємства і динамічного розвитку фінансово-економічної системи держави загалом неможливо.

На сьогодні, у сфері дослідження фінансово-економічної безпеки підприємницького сектору, науковці і практики, переважно, акцентують увагу на ідентифікації загроз фінансово-господарській діяльності та виробленні механізму їх протидії. Поширеним є односторонній підхід до розуміння сутності фінансово-економічної безпеки як такого стану, котрий забезпечує захищеність підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз. Натомість, площина підвищення ефективності управління домінантами (ознаками) формування і використання їх фінансових ресурсів, як і їх ідентифікація загалом, залишається поза увагою дослідників. Тобто, йдеться про необхідність виокремлення таких домінант фінансово-економічної безпеки підприємств, які зможуть підсумувати та накопичити позитивні імпульси їхньої діяльності, одночасно пригнічуючи загрози та ризики фінансово-економічної безпеки підприємства.

Індикатори фінансово-економічної безпеки підприємств показують ефективність

їх функціонування та характеризують стан і тенденції у фінансово-економічній діяльності. Науковці значну увагу приділяють таким індикаторам безпеки підприємства, як: прибуток, рентабельність активів, рентабельність капіталу, середньозважена вартість капіталу, абсолютна та загальна ліквідність, ціна акції, дивідендний дохід та іншим. Проте обов'язковою складовою ідентифікації встановлення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства є не тільки фіксація переліку індикаторів фінансово-економічної безпеки підприємства, а й їхніх граничних значень.

Під граничними значеннями розуміють кількісні величини, порушення яких викликає несприятливі тенденції в економіці [1]. Враховуючи особливості функціонування підприємств як активних учасників ринку, вважаємо, що граничні значення їх фінансово-економічної безпеки є науково доведеними величинами, відхилення від яких може призвести до дисбалансу у фінансовій діяльності підприємства, знизити їх ринкову вартість та спричинити банкрутство. Водночас граничні значення повинні бути доповнені оптимальними для кожного підприємства. Саме оптимальні межі можуть сприяти найкращому із можливих варіантів досягнення стану фінансово-економічної безпеки в конкретних динамічних умовах та забезпечити конкурентоспроможність підприємства.

Однак, усі вище зазначені структурні елементи є типовими для усіх без винятку суб'єктів господарювання. Специфіка функціонування підприємств, зумовила необхідність виокремлення у структурі їх понятійно-категоріального апарату елементу «сфери фінансово-економічної безпеки підприємства».

Внаслідок глибокого аналізу наукових досліджень [1; 2; 3; 49] з зазначеної проблематики, усі сфери фінансово-економічної безпеки можна класифікувати за п'ятьма ознаками: за напрямом формування; за суб'єктом управління; за напрямом фінансових відносин; за способами фінансування; за періодом функціонування; за об'єктом управління. Виокремлення таких сфер пов'язано із багатогранністю фінансово-економічної діяльності підприємства, значною кількістю варіантів формування їхніх фінансових ресурсів, особливістю управління підприємством тощо.

Систематизація сфери фінансово-економічної безпеки підприємства, дозволила нам виокремити основні типові характеристики загроз фінансово-економічній безпеці підприємств, а саме загрози: є наслідком об'єктивних та суб'єктивних чинників; стосуються фінансово-економічних інтересів підприємств; мають ймовірнісний характер; знижують ефективність фінансово-економічної діяльності підприємств; є динамічними; впливають на конкурентоспроможність підприємства.

Отже, як бачимо із проведеного дослідження, поняття «фінансово-економічна безпека» є достатньо новим. Система фінансово-економічної безпеки в Україні перебуває на стадії формування та вимагає постійного удосконалення у зв'язку із глобалізацією вітчизняної фінансової системи. Наука про фінансово-економічну безпеку, на відміну від науки про національну або економічну безпеку (забезпечує політичні та соціальні інтереси суспільства), має бути спрямована на формування відповідного типу державної політики щодо вирішення проблематики фінансово-економічної безпеки держави та окремих підприємств.

Вважаємо, що пріоритетним завданням фінансово-економічної політики є задоволення різносторонніх інтересів суб'єктів фінансово-господарської діяльності через реформатування фінансової сфери. Розробка сучасних категорій, адекватних критеріїв та показників, які можуть бути застосовані на практиці в процесі аналізу тенденцій фінансово-економічної безпеки і комплексу заходів із її досягнення, а також вдале поєднання теорії та практики сприятиме створенню стійкого механізму управління

фінансово-економічною безпекою підприємства та держави загалом.

Список використаних джерел

1. Кравчук Н. Я. Фінансова безпека: навч.-метод. посіб. / Н. Я. Кравчук, О. Я. Колісник, О. Ю. Мелих. Тернопіль: Вектор, 2010. 277 с.
2. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с.
3. Єпіфанов А. О., Пластун О. Л. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.
4. Пойда-Носик Н. Н. Ризики і джерела загроз фінансовій безпеці акціонерних товариств у сучасних умовах. *Фінанси України*. 2013. № 11. С. 84-99.



Заболотний Вячеслав

канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

Біла Церква, Україна

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку економіки України сільськогосподарське виробництво є однією із найважливіших галузей економіки України. Слід зауважити, що ефективність функціонування даної галузі значною мірою залежить від діючої системи оподаткування, особливо враховуючи обмеження прямої державної підтримки в умовах СОТ.

За таких умов уряд повинен вживати будь-яких заходів по підтримці високого рівня розвитку українського сільського господарства в умовах глобалізації. Серед цих заходів провідну роль відіграє режим оподаткування сільськогосподарських підприємств.

Вступ України до СОТ дозволив вітчизняним товаровиробникам значно розширили свої можливості по виходу на світові ринки. При цьому слід зазначити, що Європейський Союз є досить значним та великим ринком для експорту української продукції сільського господарства. В цей же час і український ринок став більш відкритим для імпорту продукції.

В Україні простежується значний вплив держави на внутрішній ринок агропродовольчої продукції. Деякі заходи держави, зокрема, державні імпортні закупівлі, квотування імпорту та експорту продукції, надбавки до митних тарифів та інші значно впливають на ринок продукції, що досліджується.

За таких умов Україні необхідно повною мірою використовувати всі переваги від членства у СОТ. З цією метою необхідно максимально спростити процедуру сертифікації якості продукції [1].

Вищезазначене зумовлює необхідність в розробці таких заходів підтримки вітчизняного сільського господарства, які не суперечать правилам СОТ.

За таких умов оподаткування українських сільськогосподарських